

BEN EROLUN BEYİNİ YİM

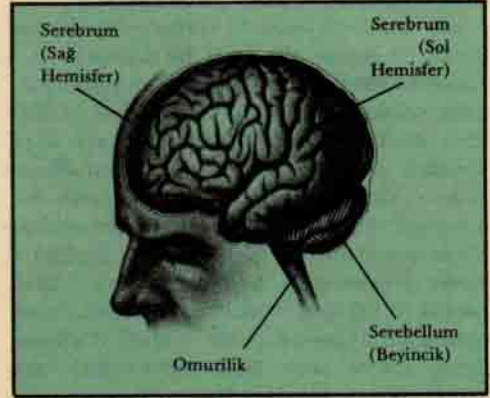
Ben onun sadece bir parçasından daha çok bir şeyim. Ben Erol'un kendisiyim. Onun bütün hareketlerinin, duygularının, düşüncelerinin ve ihtiraslarının idarecisiyim.

Evrenin öteki bütün harikaları, benimle kıyaslanacak olursa onların hepsi sönük kalırlar. Ben birbuçuk kilo ağırlığında, gri ve beyaz dokulardan ve jelatine benzer bir yapıya sahibim. Benim binlerce fonksiyonumun bir aynını yapabilecek bir kompütör henüz mevcut değildir. Beni teşkil eden parçalar şaşılacak derecede çoktur. 30 milyar kadar sinir hücresine, bunun beş - on katı kadar da glial hücrelerine sahibimdir. Ve bunların hepsi 57 numara ile şapkaya sığacak kadar bir başın içine yerleşmiştir. İşte, ben Erol'un BEYİNİ'yim.

Fakat ben yalnızca Erol'un bir parçası değilim, ben Erol'un kendisiyim. Onun kişiliği, onun reaksiyonları ve onun bütün akılsal varlığıyım. O, kulakları ile işittiğini, diliyle tattığını, parmaklarıyla dokunup hissettiğini sanır. Halbuki bunların hepsi benim içimde oluşur ve kulaklar, dil ve parmaklar sadece bilgi toplarlar. Ona, hasta olduğunu, acıktığını ben söylerim. Onun cinsel isteğini, ruhsal durumunu, herşeyi ben idare ederim.

O, uyuduğu zaman bile uluslararası bir telefon santralını çıkmaza sokabilecek haberleşme trafiğini ben idare ederim. Erol'a dışarıdan akan bilgiler çok fazladır. Ben bunlardan hangisi önemli ise onu seçer ayırırım. Ötekilerden Erol'un pek haberi olmaz. Erol pikaba bir plak koysa ve aynı zamanda okumaya yeltense, o zaman ya dikkatini plak üzerinde, yahut da okuduğu kitap üzerinde toplayabilir. Aynı zamanda her ikisi üzerinde birden toplayamaz. Eğer Erol meraklı bir roman'a kendisini kaptırır ise o zaman da en sevdiği bir müzik parçasını duymamış olmasına şaşmamalıdır.

Tabii çok tehlikeli bir durum olursa, hemen birden vites değiştiririm. Erol'un buzda kaydığını

farzedelim. O zaman hemen dengesini sağlama-ya ve kollarına hızla sinyal vererek düşüşünü önlemeye çalışırım. Sonunda o yere vurduysa o zaman da yaralanıp yaralanmadığı hakkında kendisine bilgi veririm. Ve bu olayı belleğimde saklayarak gelecekte buz üzerinde daha dikkatli yürümesi hakkında, kendisine uyarıda bulunurum.

Bu gibi tehlikeli durumlara dikkat etmekle birlikte yapacak daha bir sürü koruyucu faaliyetlerim de vardır. Örneğin solunuma dikkat etmek bunlardan biridir. Duygusal sinirlerim, Erol'un kanındaki karbondioksitin yükseldiğini ve daha çok oksijene ihtiyaç olduğunu haber verirler. Hemen göğüs kaslarının uzayıp kısılma temposunu sıklaştırarak solunum hızını artırırım.

Böylece bin çeşit yoldan Erol'a bir bebeğe bakar gibi bakarım. Buna karşılık da domuz gibi çok şey isterim. Erol'un vücut ağırlığının yüzde ikisini teşkil etmeme rağmen onun ciğerlerine çektiği oksijenin yüzde yirmisine ve kalbinin pompaladığı kanın da beşte birine ihtiyaç duyarım. Devamlı bir ikmale şiddetle ihtiyacım

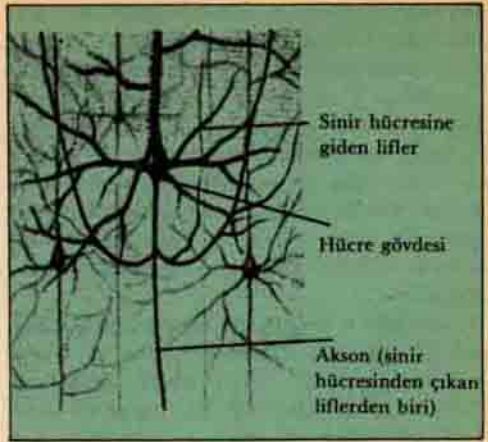

vardır. Bunların kısa bir süre kesilmesiyle Erol bayılır. Bu maddeler bir kaç dakika için kesilecek olsa bendeki tehlikeli durumlar felç veya ölüme neden olan hasarlar olabilir. Benim devamlı olarak beslenmeye de ihtiyacım vardır ki bu da glikozdur. Aç olduğum durumlarda da bana lâzım olan gıdayı almak ihtiyacını duyarım. Aksi halde gidasız ben yaşayamazsam Erol da ölür.

Birçok bakımlardan ben geniş ve tam keşfedilmemiş bir kıtaya benzerim. Bende bilinenler ancak kıyı kesimlerimden ibarettir. Beni bir harita gibi çizmeye çalışan araştırmacılar bazı şaşırtıcı bilgilere sahip olmuşlardır. Örneğin bütün acılar ve ağrılar bende duyulduğu halde, bizzat beni kesseler bile ben bir acı duymam. Böylece beyin ameliyatı, hasta tamamiyle ayık olduğu halde yapılabilmektedir ki bu da benim bazı özel bölgelerimin elektriksel olarak gözetlenmesini ve bunlardan cevap alınmasını sağlamaktadır. Eğer Erol böyle bir ameliyata tabi tutulsa, başına neler geleceğinden şaşırır kalır. Bende bir yere elektriksel dokunma ile Erol çok zaman önce unuttuğu üçüncü sınıf öğretmenini görebilir. Aynı şey başka bir yere uygulansa o bir trenin düdüğünü duyabilir, yahut birkaç saat önce hatırlaması mümkün olmayan bir şarkıyı işitebilir. Ben bütün yaşantı boyunca toplanmış hatıra eşyalarla dolu eski bir çatıarası deposu gibiyimdir. Erol belki bu depoda neler bulduğundan habersizdir, amma bu hatıraların herbiri oradadır.

Beyin haritacıları benim kabataslak ve dış hatlarıyla fonksiyon bölgelerimi şöyle tesbit etmişlerdir: Görüş arka tarafta, işitme yanlarda. Belki en ilgi çekici buldukları keşif ise "Zevk Merkezi"dir. Bir farenin bu zevk merkezine bir dakikalık bir elektrik şoku uygulandığı takdirde, bu fare ceryanı veren düğmeye, hem de yiyeceği bile tercih ederek, devamlı olarak basmaya yeltenir. Belirli bir zaman sonra açlıktan, fakat mutlu olarak ölür. Eğer Erol ciddi bir ruhsal çöküntüye uğrarsa, doktorlar onun beynine böyle bir elektrodyu yerleştirebilirler. Bu küçük elektrik darbeleri depresyon geçirmekte olan Erol'u tatlı hayaller kuran mutlu bir Erol haline getirebilir.

Ben tabii çok iyi korunmuş bir kale içinde yaşarım. Beni kaplayan kafatası 6,35 milimetre kalınlığında olup, daha aşağılarda daha da kalındır. Ben sulu bir sıvı içinde yüzerim ki, bu beni darbelere karşı koruyan bir yastık görevi görür ve bir kan seddi (bariyeri) de benim için bazı şeyleri içeri bırakmak ve bazılarını da bırakmamak suretiyle bir kapıcı vazifesi yapar. Böylece bana lâzım olan glikozu iyilikle karşılar, fakat bakterilere ve toksik maddelere karşı engel

teşkil eder. Birçok acı giderici anestetikler içime kolaylıkla girer, o zaman da maalesef Erol'a hayaller gördüren, evham veren eczalar benim normal çalışmamı fena halde bozarlar. O zaman belki bir hayali görür ve hatta işitebilirim.

Biraz da benim mimarimden söz edeyim. Bir çimenlikten bir çimen parçası sökülüp bunun karışık köklerini inceleyiniz. Ben tıpkı bunlar gibi ve milyonlarcasıyım. Benim 30 milyarı bulan sinir hücrelerimden herbiri, ki bunlara Nevronlar denir, bu bağlantıların bazılarını 60.000 kez olmak üzere birbiriyle ilişkilidirler.

Bir nevron filamentlere (ipliklere) bağlanmış bir örümceğe benzer. Bacakları da yosunlar gibi görünürler. Bu bacaklar yanındaki neyronlardan bir sinyal alınca, bunu bünyeye ulaştırır. Sonra bu sinyal döner filament boyunca bir hız alır ve bu hız saatte 327 Km.'ye ulaşır. Her sinyal geçişinden sonra bir saniyenin 2000'de biri kadar bir zaman içerisinde bu filament kimyasal bir şekilde yeniden kendi kendini şarj eder (doldurur). Hiçbir noktada benim neyronlarım birbirine değmezler. Sinyaller bir bujinin tırnakları arasındaki kıvılcım atlamaları şeklinde birbirine geçer. Herbir ateşlemede bir sinir kimyasal olarak bir diğeri ile muhabereye geçer.

Bütün bu çok yanlılığımıza rağmen maalesef ben hiçbir zaman çoğalma usullerini öğrenemedim. Cilt, karaciğer dokuları, kan hücreleri bir tahribattan veya kaybolmadan sonra tekrar yenileri yerine gelebilir. Fakat ben hücrelerimden bir tanesini kaybetsem, onu ilelebet kaybetmiş olurum. 35 yaşında iken Erol, sinir hücrelerinden hergün bin tanesini kaybetmektedir. Yaşlandıkça ağırlığımdan da kaybederim. Fakat benim çok büyük olan rezervlerim karşısında bu pek tehlikeli birşey değildir. Ve ben bu kaybolan hücreleri kompanse edecek durumdayım. Bin hücrenin öldüğünü kabul edelim, hemen başka

bin hücre bunların görevlerini yüklenirler. Bundan dolayı Erol bu kayıpların hiç farkına varmaz. Fakat yeteri derecede daha fazla hücre kaybedecek olursa o zaman farkına varabilir. Belki o zaman koku alma duygusu azalabilir. Tad alma duygusu yeterli olmayabilir ve belki de iştihası de zayıflar. Erol bu duyguların zayıfladığının ve isimleri, telefon numaralarını hatırlamada güçlük çektiğinin farkına varabilir. Fakat ben önemli görevleri sonuna kadar yapmada dikkat ve çaba gösteririm.

Erol bilir ki kendisi, iki böbreğe, iki akciğere ve iki adrenele sahiptir. Amma o benim hakkımda çift bir organ olarak düşünmez. Halbuki ben de öyleyimdir. Ben sağ ve sol yarım küreler (hemisferler) halinde ayrılıyorum. Benim sol yarım onun daha çok vücudunun sağ tarafındaki faaliyetleri kontrol eder. Öteki yarım da sol taraftakileri kontrol eder. Sağ elini kullanan kişilerde, sol yarımküre hakimdir. Solaklarda ise aksine sağ taraf hakim durumdadır. Son zamanlardaki araştırmalar sol yarım kürenin Erol'un konuşma, yazma ve matematiksel faaliyetlerini kontrol ettiğini göstermektedir. Benim sağ yarım kürem esas olarak kısıtlı olup bazı spatial karar vermelerde görev yapar.

Benim en çok dikkati çeken tarafım arka sistemimdir. Ben her hatırayı ayrı bir yere depolarım. Böylece bir elma ağacının görünüşü, bir araba tekerleğinin sesi vermontum'daki özel bir noktada yerini bulur. Böylece benim bir kısmım hasara uğrasa bile, Erol yine pekâlâ kendi kendini idare edebilir. Kalan kısmım kendisine yabancı olan bazı görevleri yüklenilemek için belirli bir zamana ihtiyaç duyar. Fakat çoğu zaman ben, sinir bağlantıları ağı ile bu işi kompanse etmek olanağına sahibimdir. Konuşma (komünikasyon) yeniden başlayabilir, felç olmuş kol ve bacaklarım tekrar çalışabilir ve bendeki örümcek ağı şeklindeki dokular da düzeler.

Bu şaşırtıcı adapte olma olanağı çok mutlu bir şeydir. Çünkü ben oldukça iyi korunmuş

olmama rağmen, birçok tehlikelerle karşılaşmam olasılığı her zaman vardır. Tümörler bende çeşitli kötülöklere, felâketlere neden olabilir. Şükür ki tümörlerin imkânlar nisbetinde, oradan çıkarılması şimdi hemen hemen emniyet altına alınmıştır. Ve bu suretle inanılmayacak sağlığa kavuşmalar olanağı elde edilmiştir. İnme (strok) de başka büyük bir problem teşkil eder. Küçük kan damarlarımdaki veya küçük atardamarlarımdaki bir pıhtı teşekkülü benim hayli zarar görmeme ve bir kısmının gıdasız kalmasına neden olur. Bunun belirtileri ufak çapta akılsal zayıflamadan tutun da tam bir felç'e ve hatta ölüme kadar sebep olabilir. Bazı hallerde inme'nin etkilerini düzeltmek için pekaz birşey yapılabilir. Bazı hallerde bir rehabilitasyon (düzeltme) olanağı vardır. Bunun başarısı, benim hangi parçamın ve ne derece tahrip edilmiş olduğuna bağlıdır.

Üçüncü bir düşmanım beyin yaralanmasıdır. Su yastığıma ve kafatası kale'me rağmen, vurmalar, kazalar, düşmeler gibi durumlarla karşılaşırım. Bunlara çeşitli yollarla karşı koymaya çalışırım. Tıpkı ezilmiş bir parmak gibi şişerim. Fakat ben kemiklerle çevrili bir yerde hapsedilmiş durumda olduğum için, şişip genişleyecek bir yerim yoktur. Bundan dolayı bir basınç meydana gelir.

Fakat demin yukarıda da söylediğim gibi kendime gelme gücüm çok yüksektir. Ve benim öyküm hiçbir zaman bitmiş sayılmaz. Benim bugünkü başarılarım çok büyüktür. Konuşmak, hatırlamak, birşeyin nedenini bulmak ve daha birçok olağanüstü şeyler yapmak, ileride yapabileceklerim yanında hiç kalır. Belki şimdiki görünüşüm, bugün de, birkaç yüzbin yıl önce yaşayan Neanderthal adamının beyni gibi primitif (iptidai) görülebilir. Kaynaklarım ve olanaklarım henüz tam serbest bırakılmış değildir. Benim potansiyelim çok yüksektir.

READERS DIGEST'ten
Çeviren : Galip ATAKAN

● Her zaman gereğinden biraz daha fazla nazik olmaya bakınız.

James M. BARRIE

● Bugün saatle yaşıyoruz. Böylece günün sekiz saatini para kazanmaya, sekiz saatini kazandığımızın yüzde 150'sini harcamağa ve son olarak da geriye kalan sekiz saatin büyük kısmını uykumuzun neden kaçtığını düşünmeğe harcıyoruz.

Hugh ALLEN